

Изложба на тракийски съкровища в Националния исторически музей

Тази година Националният исторически музей отбеляза официалния празник на България 6 септември (Съединението на Княжество България с Източна Румелия) с изложба на тракийски съкровища – в главната зала на музея посетителите имаха възможност да разгледат изложените оригинали на Панагюрското и Боровското съкровище.

Панагюрското съкровище

Панагюрско съкровище

Панагюрското златно съкровище е открито случайно в края на 1949 г. в нивата на Георги Топалов от братята Павел, Петко и Михаил Дейкови по време на изкопни работи край керамичната фабрика в Панагюрище. По решение на властите съкровището е изложено в продължение на няколко дни зад витрините на една от местните фабрики, за да може да го разгледат местните жители. Със съдействието на известния археолог Петър Горбанов съкровището е преместено в Пловдивския исторически музей. След известно време е предадено за съхранение в Археологическия институт в София, а впоследствие – на Националния исторически музей, където се намира и днес. Специалистите датират изработването на съкровището в периода между втората половина на IV в. и първата половина на III в. преди Хр. Смята се, че съкровището е принадлежало на владетел от тракийското племе одриси. Според Иван Венедиков причините за подобна датировка могат да се потърсят в историческите събития в този отрязък от време – военните походи на Филип II и сина му Александър Македонски, бунтовете на траките, келтското нашествие, които със сигурност са хвърлили в паника

местното население, живеещо в точните провинции на Балканския полуостров. Всичко това е довело до укриването на множество златни и сребърни съкровища в земята. (цит. по Ив. Венедиков, „Панагюрското съкровище“, 1961) Самото съкровище представлява красив златен сервиз от девет златни съда – фиала, амфора и ритони, с богата украса. Изображенията в горната част на ритоните изобразяват герои и пресъздават сцени от древногръцката митология, сред които е сцената с тържественото пиршество по случай сватбата на Дионис с принцесата на Крит Ариадна. Четири от ритоните са оформени като глави на животни (елен, овен и козел). Три от съдовете представляват канички, чиято форма наподобява глава на Амазонка. Още по-интересна е изработката на техните дръжки. Те са оформени като кентаври – митологични същества с глава и торс на човек и тяло на кон. Украсата на фиалата (плитък съд с формата на тава) също привлича вниманието. Върху нея са гравирани четири кръга с 24 орнамента, част от които наподобяват негрски глави. Сред украсата на фиалата се срещат и растителни орнаменти. Голямата амфора предизвиква най-голям интерес със своята форма и украса.

Дръжките ѝ са изработени така, че да наподобяват борещи се помежду си кентаври, а двете отверстия, от които се излива виното – като негрски глави. Между тях е изобразена фигурата на Херакъл като дете, което се бори със змиите. Съществуват различни предположения за тяхното предназначение – специалистите смятат, че са се използвали или за религиозни обреди, свързани с тракийската митология, или за пиршества.

Боровско съкровище

Подобно на Панагюрското съкровище, и Боровското е открито съвсем случайно, през есента на 1974 г. от Трайчо Стоев по време на оран край русенското село Борово. Проведените археологически разкопки непосредствено след това в близост до мястото, обаче не откриват останки от селища или гробищни могили. Затова специалистите са нарекли находката „съкровище“ и датират неговата изработка приблизително между края на V и началото на IV в. пр. Хр. Съкровището се състои от пет сребърни предмета – три ритона, една разлата купа и една каничка-ритон. Върху тях са открити надписи, свързани с тракийския цар Котис (383–359 г. пр. Хр.). Предполага се, че комплектът от съдове му е бил подарен в град Беос от неизвестен тракийски владетел. Изкуствоведът проф. Иван Маразов твърди, че разлатият съд е дело на местен тракийски занаятчия, докато каната и ритоните – на гръцки майстори, които са работили за местните тракийски владетели. Според него, въз основа на проучвания на изкуствоведи и културни антрополози, има основание да се смята, че одриският цар Котис (385–359 пр. Хр.) е поръчал на неизвестен гръцки майстор изработването на тези предмети,

които е използвал при извършването на религиозен обряд. (Иван Маразов, „Митология на златото“, 1994).

Предната част на един от ритоните е оформена като бик и има сравнително бедна украса. Ритонът, чиято предна част имитира кон, е най-богато украсена. Третият ритон наподобява сфинкс, на чиито уши има дупки, вероятно предназначени за обици. Голямата купа е с подвижни дръжки. На дъното ѝ има изобразен грифон със златно покритие, който е захапал сърна.

Най-голямо любопитство предизвиква каничката – не само заради яйцевидната си форма и издълженото си гърло, по което се виждат надписи, но и заради богатата си украса, която отразява античната религия и митология. Три фриза опасват целия съд. Горният фриз изобразява празнично шествие с малки фигури, а долният – пиршество. Проф. Иван Венедиков твърди, че божествата в горния фриз са по-малки, понеже са по-маловажни; сред тях той идентифицира Орфей

и Евридика. В долния фриз те са по-големи поради по-голямото им значение. На централно място там се намира Дионис и богинята, която той оприличава на майка му Семела. Според него значението в украсата на каничката се крие главно в това, че тя за пръв път показва връзката между божествата Дионис, Персефона и Залмоксис. (Иван Венедиков, „Медното гумно на българите“).

Красимира Мархалева

Боровското съкровище

НИМ

Фолклорни ритми събраха българи зад граница в Стара Загора

За втора поредна година на 1 и 2 август български фолклорни състави от чужбина си дадоха среща в Стара Загора. Мотото на тазгодишното събитие, обединило българите зад граница, бе „Българският фолклор е магия“.

Идеята за това начинание е на сдружение Български фолклорен клуб „Веря“ в Чикаго с ръководител Константин Маринов и Мария Христова, ръководител на „БГ фолк клуб Веря“ – Стара Загора.

Инициативата е организирана с подкрепата на Държавната агенция за българите в чужбина (ДАБЧ) към Министерския съвет и Община Стара Загора.

Събитието бе официално открито от председателя на ДАБЧ Борис Вангелов и заместник – кмета на града Иванка Сотирова, отговарящ за културната дейност в Общината.

Голямата сцена под липите събра изпълнители от Обединеното кралство, Испания, САЩ, Гърция и Украйна, а многобройната публика не скри

вълнението си от невероятните представления, което засвидетелства с бурните си аплодисменти.

Най-малкият участник в събора – 4-годишният Александър Минчев от Чикаго, САЩ, грабна сърцата на

присъстващите. Той покори публиката не само с музикалната си дарба, но и със сценичното си поведение и артистичност при изпълнението на песента „Ако умра, ил загина, не мой да ме жалите...“ Затаила дъх, публи-

Ансамбъл „Чемшир“ от Белфаст